

EFTA Devletleri ile Türkiye Arasında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 27.3.1992 Sayı : 21184)

Kanun No.
3788

Kabul Tarihi
24.3.1992

MADDE 1. — 10.12.1991 tarihinde Cenevre’de imzalanan “EFTA Devletleri ile Türkiye Arasında Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

EFTA DEVLETLERİ İLE TÜRKİYE ARASINDA ANLAŞMA

Dibace

Bir yandan Avusturya Cumhuriyeti, Finlandiya Cumhuriyeti, İzlanda Cumhuriyeti, Lih-tenştayn Prenslığı, Norveç Krallığı, İsveç Krallığı ve İsviçre Konfederasyonu (aşağıda bundan böyle EFTA Devletleri olarak adlandırılacaklardır) ve öte yandan Türkiye Cumhuriyeti (aşağıda bundan böyle Türkiye olarak adlandırılacaktır.)

Avrupadaki ekonomik entegrasyon sürecine aktif şekilde katılmak hususundaki niyetleri- ni hatırd tutarak ve bu süreci güçlendirmenin yollarını ve araçlarını araştırmak hususunda işbirliğinde bulunmaya hazır olduklarını ifade ederek;

Avrupa Serbest Ticaret Birliğini (EFTA) kuran Sözleşmeyi dikkate alarak;

EFTA Devletleri ile Avrupa Toplulukları arasındaki Anlaşmaları dikkate alarak;

Türkiye ile Avrupa Toplulukları arasında bir Ortaklık yaratan Anlaşmayı dikkate alarak;

Gerek yukarıda zikredilen ilişkilerin ışığında, gerek teker teker EFTA Devletleri ile Türki- ye arasında geliştirilen işbirliğinden kazanılan tecrübeyi dikkate alarak;

Ticaretlerinin ahenkli bir şekilde gelişmesini teşvik etmek ve karşılıklı işbirliğini, bu An- laşma tarafından kapsanmayan alanlar da dahil olmak üzere, ortak çıkar alanlarında geliştir- mek ve çeşitlendirmek ve böylece eşitlik, farklı muamelede bulunmama ve haklar ve vecibeler arasında denge esaslarına dayanan bir çerçeve ve destekleyici çevre yaratmak amacıyla hareke- te geçmek hususundaki arzularını beyan ederek;

Çok taraflı ticaret sisteminin devamlı şekilde güçlendirilmesinde EFTA Devletleri ile Tür- kiye’nin karşılıklı çıkarını hatırd tutarak ve hükümleri ve araçları dış ticaret politikaları için bir temel oluşturan Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması’nın Âkit Tarafları olarak haiz oldukları yetkiyi dikkate alarak;

Bu amaçla, anılan Anlaşma’nın hükümlerine ve özellikle serbest ticaret bölgeleri kurul- masına ilişkin olanlara uygun olarak, EFTA Devletleri ile Türkiye arasındaki ticarete engelle- rin tedrici bir şekilde ortadan kaldırılmasını amaçlayan hükümler ortaya koymak hususunda kararlı olarak;

3788

24.3.1992

İşbu Anlaşmanın hiç bir hükmünün bu Anlaşmaya taraf olan Devletleri başka uluslararası anlaşmalardan doğan vecibelerinden kurtardığı şeklinde yorumlanamayacağı gözönünde bulundurularak;

bu amaçların takibi için, aşağıdaki Anlaşmayı akdetmeye karar vermişlerdir:

Madde 1

Amaçlar

Bu Anlaşmanın amaçları şunlardır:

- (a) Karşılıklı ticaretin genişletilmesi yoluyla EFTA Devletleri ile Türkiye arasındaki ekonomik ilişkilerin ahenkli şekilde gelişmesini teşvik etmek;
- (b) EFTA Devletleri ile Türkiye arasındaki ticaret için dürüst rekabet koşullarını sağlamak;
- (c) Bu yolla, ticaretteki engellerin kaldırılması suretiyle, dünya ticaretinin ahenkli gelişmesi ve genişlemesine katkıda bulunmak;
- (d) EFTA Devletleri ile Türkiye arasındaki işbirliğini arttırmak.

Madde 2

Kapsam

1. Anlaşma işbu Anlaşmaya Taraf bir Devlet menşeli aşağıdaki mallara uygulanacaktır :

- (a) EK-I'de yer alanlar hariç olmak üzere, Armonize Mal Tanımlaması ve Kodlama Sistemi'nin 25 ila 97 Fasılları içinde yer alan ürünler;
- (b) Protokol A'da öngörülen düzenlemeler gözönüne alınmak suretiyle, işbu Protokol'da belirlenen ürünler;
- (c) EK-II'de öngörüldüğü şekilde balık ve diğer deniz ürünleri.

2. Yukarıdaki 1 inci paragrafın kapsamadığı tarım ürünlerindeki ticareti ilgilendiren hükümler 11 nci Maddede yer almaktadır.

3. Bu Anlaşma bir yandan her bir EFTA Devleti ve diğer yandan Türkiye arasındaki ticaret ilişkilerine uygulanır. Anlaşma, Anlaşmada farklı hükümlerin bulunması durumu hariç, EFTA Devletleri arasındaki ticarete uygulanmayacaktır.

Madde 3

Menşe kuralları ve gümrük idaresinde işbirliği

1. Menşe kuralları ve idari işbirliği metotları Protokol B'de yer almaktadır.

2. Bu Anlaşmaya Taraf Devletler, ticarete getirilen formaliteleri mümkün olduğu ölçüde azaltmak ihtiyacını ve bu hükümlerin uygulanmasından doğacak her türlü güçlüklerle karşılıklı olarak tatmin edici çözümler bulunması ihtiyacını dikkate alarak, 4 ila 7, 12 ve 21 inci maddelerin hükümlerinin etkin ve ahenkli bir şekilde uygulanmasını sağlamak için uygun önlemleri, idari işbirliğini ilgilendiren düzenlemeler dahil olmak üzere, alacaklardır.

Madde 4

İthalattaki gümrük vergileri ve eş etkili resimler

1. EFTA Devletleri ile Türkiye arasındaki ticarete ithalata hiç bir yeni gümrük vergisi veya eş etkili vergi veya resim konmayacaktır.

2. Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile birlikte EFTA Devletleri, Türkiye menşeli ürünler için 1 Ocak 1991 tarihi itibarıyla geçerli olan tüm ithalat gümrük vergilerini ve eş etkili vergi veya resimleri, EK-III ve EK-IV'te belirlenen ürünler için geçerli olan ve bu EK'lerde yer alan hükümlere göre tedrici olarak ortadan kaldırılacak olan ithalat gümrük vergileri ve eş etkili vergi veya resimler hariç olmak üzere, ortadan kaldıracaktırlar.

3. Bir EFTA Devlet menşeli mallar için Türkiye 23 Kasım 1970 tarihi itibarıyla geçerli olan tüm ithalat gümrük vergilerini ve bu Anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihi itibarıyla geçerli olan eş etkili vergi veya resimleri EK-II, EK-IV ve EK V'te belirlendiği şekilde ve bu eklerde tanımlanan düzenlemeler ve takvimlere göre, tedrican ortadan kaldıracaktır.

4. Yukarıdaki 2 ve 3 üncü paragraflarda öngörülen birbirini izleyen indirimlerin uygulanacağı temel vergi, her bir ürün için, bu paragraflarda zikredilen tarihlerde en ziyade müsaadeye mazhar ülkeye uygulanan vergidir.

Madde 5

Mali nitelikli gümrük vergileri

1. 4 ncü maddenin 1 ila 3 ncü paragraflarının hükümleri, EK-VI'da öngörülenler hariç, mali nitelikli gümrük vergilerine de uygulanacaktır.

2. Bu Anlaşmaya Taraf Devletler mali nitelikli bir gümrük vergisinin veya bir gümrük vergisinin mali unsurunun yerine bir iç vergi koyabilirler.

Madde 6

İhracat gümrük vergileri ve eş etkili resimler

1. EFTA Devletleri ile Türkiye arasındaki ticarete yeni ihracat gümrük vergisi veya eş etkili vergi veya resimler konulmayacaktır.

2. Bu Anlaşmanın yürürlüğe giriş ile birlikte ihracat gümrük vergileri ve eş etkili vergi veya resimler, EK-VII'de öngörülen istisnalar hariç, ortadan kaldırılacaktır.

Madde 7

Miktar kısıtlamaları ve eş etkili tedbirler

1. EFTA Devletleri ile Türkiye arasındaki ticarete, EK-VIII'de öngörülen istisnalar hariç, ithalata veya ihracata yeni miktar kısıtlaması veya eş etkili tedbir konmayacaktır.

2. Anlaşmanın yürürlüğe girişi ile birlikte, EK-VIII'de öngörülen istisnalar hariç, ithalattaki veya ihracattaki miktar kısıtlamaları ve eş etkili tedbirler ortadan, kaldırılacaktır.

3. Bu Anlaşmanın amacı ile ilgili olarak "miktar kısıtlamaları ve eş etkili tedbirler" deyimi, bir EFTA Devletine Türkiye'den veya Türkiye'ye bir EFTA Devletinden yapılan ithalat veya ihracata konan ve kotalar, ithalat veya ihracat müsaadeleri veya ticareti kısıtlayan diğer idari tedbirler ve uyulması gerekli koşullar gibi yollarla etkili kılınan yasaklar veya kısıtlamalar anlamına gelir.

3788

24.3.1992

Madde 8

Kısıtlamalar için ekonomi dışı nedenler

Bu Anlaşma kamu ahlakı, kamu politikası veya kamu güvenliği, sağlığın ve insanların, hayvanların veya bitkilerin ve çevrenin korunması, sanatsal, tarihi ve arkeolojik değer taşıyan ulusal hazinelerin korunması veya sınai ve ticari mülkiyetin korunması veya altın ve gümüşle ilgili kurallar gibi gerekçelere dayanan yasaklamaları ve kısıtlamaları ortadan kaldırmayacaktır. Bununla birlikte, bu gibi yasaklamalar ve kısıtlamalar, keyfi bir farklı muamele veya bir EFTA Devlet ile Türkiye arasındaki ticarete gizli bir kısıtlama aracı oluşturamaz.

Madde 9

Devlet tekelleri

1. Bu Anlaşmaya Taraf Devletler, ticari nitelikteki her türlü devlet tekelinin, malların temin olunması ve pazarlanması koşulları bakımından EFTA Devletleri ve Türkiye uyrukluları arasında hiç bir farklı muamele kalmayacak şekilde ayarlanmasını temin edeceklerdir.

2. Bu Maddenin hükümleri, bu Anlaşmaya Taraf Devletlerin yetkili makamlarının, kanun dahilinde veya fiili olarak, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kullanmak suretiyle, bu Anlaşmaya Taraf Devletler arasındaki ithalat veya ihracatı denetlediği, belirlediği veya hissedilir şekilde etkilediği her türlü kuruluşa uygulanacaktır. Bu hükümler Devletin başkalarına devrettiği tekellere de aynı şekilde uygulanacaktır.

Madde 10

Teknik mevzuat tasarıları hakkında enformasyon usulü

EFTA Devletleri ve Türkiye, çıkarmaya niyet ettikleri teknik mevzuat tasarılarını ve bunlara getirecekleri değişikliklerle ilgili tasarıları, pratik olarak mümkün olabilecek en erken bir aşamada ve EK-IX'da yer alan hükümlere uygun olarak birbirlerine bildireceklerdir.

Madde 11

Tarım ürünleri ticareti

1. Bu Anlaşmaya Taraf Devletler, tarım politikalarının müsaade ettiği ölçüde, tarım ürünleri ticaretinin ahenkli bir şekilde gelişmesini teşvik etmeye hazır olduklarını beyan ederler.

2. Bu amaç yönünde olmak üzere, her bir EFTA Devleti ile Türkiye arasında, tarım ürünleri ticaretini kolaylaştırmak için hükümler içeren ikili bir düzenleme imzalanmıştır.

3. Bu Anlaşmaya Taraf Devletler, veterinerlik, bitki sağlığı ve sağlık konularındaki mevzuatlarını farklı muamele teşkil etmeyecek tarzda uygulayacaklar ve ticareti gereksiz yere engelleme etkisi doğuracak yeni herhangi bir tedbiri uygulamaya koymayacaklardır.

Madde 12

İç vergilendirme

1. Bu Anlaşmaya Taraf Devletler bir EFTA Devleti menşeli ürünlerle Türkiye menşeli benzer ürünler arasında, ister doğrudan doğruya ister dolaylı olarak bir farklı muamele yaratan iç mali vergi nitelikli her türlü tedbir veya uygulamadan kaçınacaktır.

2. Bu Anlaşmaya Taraf Devletlerden birine ihraç olunan ürünler bu ürünlere konmuş olan doğrudan doğruya veya dolaylı vergilerin tutarını aşan bir iç vergi iadesinden yararlanamaz.

Madde 13

Ödemeler

Bir EFTA Devleti ile Türkiye arasındaki ticarete ilişkin ödemeler ve bu gibi ödemelerin alacaklının ikamet ettiği Anlaşmaya Taraf Devlete transferi her türlü kısıtlamadan serbest tutulacaktır.

Anlaşmaya Taraf Devletler kendi topraklarında mukim bir kişinin katıldığı ticari işlemleri kapsayan kısa ve orta vadeli kredilerin tahsisine, geri ödenmesine veya kabulüne herhangi bir kambiyo veya idari kısıtlama getirmekten kaçınacaklardır.

Madde 14

Kamu alımı

1. Anlaşmaya Taraf Devletler kendi kamu alım piyasalarının etkin bir şekilde liberalizasyonunu bu Anlaşmanın ayrılmaz bir hedefi olarak mütalaa ederler.

2. Anlaşmaya Taraf Devletler, kamu makamları ve kamu teşebbüsleri tarafından veya kendilerine özel veya münhasır haklar tanınmış özel girişimler tarafından gerçekleştirilen sözleşmelere iştiraki düzenleyen koşulları, şeffaflığı ve bu Anlaşmaya Taraf Devletlerden tedarikçiler arasında farklı muamele yapılmamasını temin etmek amacıyla, tedricen ayarlayacaklardır.

3. Bunun pratik gerçekleştirilme usullerinin belirlenmesi Ortak Komiteye görev olarak verilecek ve bu usuller Anlaşmaya Taraf Devletler arasında hak ve vecibelerde denge esası üzerinden belirlenecektir. Ortak Komite gerekli kapsam, takvim ve kuralları mümkün olan en erken bir zamanda, Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması çerçevesinde ve üçüncü ülkelerle üzerinde mutabık kalınmış çözümleri dikkate almak suretiyle ortaya koyacaktır.

4. Bu Anlaşmaya Taraf ilgili Devletler Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması çerçevesindeki ilgili anlaşmalara katılmaya gayret edeceklerdir.

Madde 15

Fikri mülkiyetin korunması

1. Amaçlarına uygun olarak bu Anlaşmanın pürüzsüz biçimde işlemlerini temin etmek ve ticaret sapmasından kaçınmak için, bu Anlaşmaya Taraf Devletler fikri mülkiyet haklarını tanımak ve bu hakların uygun ve etkin şekilde korunmasını teminat altına almak için adımlar atacaktır.

2. Bu Anlaşmaya Taraf Devletler bu hakları ihlale ve özellikle sahteciliğe ve korsanlığa karşı güçlendirmek amacıyla gerekli her türlü tedbiri alacaklardır.

3. Türkiye fikri mülkiyet hakları alanında uluslararası anlaşmalar ve mevzuattan doğan vecibelerini yerine getirirken, EFTA Devletleri uyruklularına, herhangi bir Devletin uyruklularına karşı uygulamayı kabul ettiği muameleden daha az elverişli bir muamele uygulamayacaktır. Aynı alanda EFTA Devletleri tarafından Türkiye uyruklularına uygulanacak muamele Türkiye'nin EFTA Devletleri uyruklularına tanıdığı muameleden daha az elverişli olmayacaktır.

3788

24.3.1992

4. Herhangi bir EFTA Devleti ve Türkiye, tüm EFTA Devletlerine anlaşmalardaki koşullarla eşit koşullarla açık olması ve bu ülkelerin iyi niyetle bu amaçla müzakerelere girmeye hazır olmaları koşulu ile, bu anlaşmanın gereklerini aşan başka anlaşmalar imzalayabilir.

5. Ortak Komite fikri mülkiyet haklarının uygulanmasını inceleme altında tutacaktır. Bu Anlaşmaya Taraf Devletlerden birinin talep etmesi halinde fikri mülkiyet haklarını ilgilendiren her türlü konuda Ortak Komitede danışmalarda bulunulacaktır.

6. Bu Anlaşmaya Taraf Devletler, Taraf Devletlerden herhangi birinin talep etmesi halinde, fikri mülkiyet haklarının armonizasyonu, idaresi ve güçlendirilmesi konusunda mevcut veya müstakbel ikili anlaşmalar veya uluslararası sözleşmelerle ilgili faaliyetlerle uluslararası kuruluşların faaliyetleri hakkında olduğu kadar, fikri mülkiyet hakları konusunda üçüncü ülkelerle ilişkileri, ilişkileri üzerinde de uzman danışmalarında bulunulmasını kabul ederler.

Madde 16

Vecibelerin yerine getirilmesi

1. Bu Anlaşmaya Taraf Devletler bu Anlaşmanın hedeflerinin gerçekleştirilmesini sağlamak ve bu Anlaşma çerçevesindeki vecibelerini yerine getirmek üzere gerekli bütün tedbirleri alacaklardır.

2. Bir EFTA Devleti Türkiyenin veya Türkiye bir EFTA Devletinin bu Anlaşma çerçevesinde bir vecibesini yerine getirmediği görüşüne varırsa, ilgili Taraf Devlet 23 üncü Maddede yer alan koşullara ve belirlenen usullere göre uygun tedbirleri alabilir.

Madde 17

İşletmeleri ilgilendiren rekabet kuralları

1. Aşağıdaki hususlar, bir EFTA Devleti ile Türkiye arasındaki ticareti etkileyebildikleri ölçüde, bu Anlaşmanın düzgün şekilde işlemesi ile bağdaşmaz sayılır:

(a) Rekabetin önlenmesi, kısıtlanması veya saptırılmasını konu alan veya etki itibariyle bu sonucu doğuran tüm işletmelerarası anlaşmalar, işletmeler birlikleri tarafından alınan kararlar ve danışmalı uygulamalar;

(b) Bir veya birden fazla işletmenin bu Anlaşmaya Taraf Devletlerin topraklarının tümünde veya bunun önemli bir parçasında sahip oldukları hakim durumun kötüye kullanılması.

2. Bu hükümler kamu işletmelerinin ve bu Anlaşmaya Taraf Devletlerin kendilerine özel veya münhasır haklar tanıdıkları işletmelerin faaliyetlerine de, bu işletmelere verilmiş özel kamu görevlerinin yerine getirilmesini kanunen veya fiilen engellemedikleri ölçüde, uygulanır.

3. Bu Anlaşmaya Taraf bir Devlet belirli bir uygulamanın bu Madde ile bağdaşmadığı görüşüne varırsa, 23 üncü Maddede yer alan koşullara ve belirlenen usullere göre uygun tedbirleri alabilir.

Madde 18

Devlet yardımı

1. Hangi şekil altında olursa olsun bu Anlaşmaya Taraf bir Devlet tarafından veya Devlet kaynaklarından yapılan ve bazı işletmeleri veya bazı malların üretimini kayırmak suretiyle

rakebeti bozan veya rakebeti bozma tehdidi içeren her türlü yardım, bir EFTA Devleti ile Türkiye arasındaki ticareti etkileyebildiği ölçüde, bu Anlaşmanın uygun şekilde işlemesiyle bağdaşmaz sayılacaktır.

2. Birinci paragrafa aykırı düşen her türlü uygulama EK-X'da yer alan kriterler temeli üzerinden değerlendirilecektir.

3. 1 ve 2 nci paragrafların uygulaması ile ilgili olarak, Türkiye, 31 Aralık 1995 tarihine kadar ve Avrupa Ekonomik Topluluğuna karşı vecibelerine uygun olarak, ekonomik gelişmesini teşvik etmek amacıyla aşağıdaki yardımları yapabilir.

(a) EK-X'un (c) paragrafında yer alan tedbirler yoluyla EFTA Devletleri için hoşgörülebilir olana göre daha yüksek yoğunlukta yardım;

(b) Mal ihracatına dolaylı yardım.

Bu yardım şekilleri, ticaret koşullarını bu Anlaşmaya Taraf Devletlerin çıkarları ile uyuşmayan bir ölçüde bozmadıkları takdirde, bu Anlaşmanın işleyişi ile bağdaşır kabul edilecektir.

4. Bu Anlaşmaya Taraf Devletler devlet yardımı tedbirlerinin şeffaflığını EK-XI'de öngörüldüğü şekilde bilgi teati ederek sağlayacaklardır. Ortak Komite, Anlaşmanın yürürlüğe girmesini izleyen bir yıl içinde bu paragrafın uygulanması için gerekli kuralları kabul edecektir.

5. Bu Anlaşmaya Taraf bir Devlet belirli bir uygulamanın 1 ila 3 ncu paragraflarla bağdaşmadığı görüşüne varırsa 23 üncü Madde'de yer alan koşullar altında ve belirlenen usullere göre telafi edici vergiler tahsil edebilir.

Madde 19

Damping

1. Bu Anlaşmaya Taraf bir Devlet bu Anlaşmanın uygulandığı ticaret ilişkilerinde damping yapılmakta olduğu bulgusuna vardığı takdirde, bu uygulamaya karşı Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması'nın VI ncı Maddesi'ne ve anılan Maddeyle ilgili anlaşmalar tarafından belirlenen kurallara uygun olarak, 23 üncü Madde'de yer alan koşullar altında ve belirlenen usullere göre, uygun tedbirleri alabilir.

2. Bu Anlaşmaya Taraf Devletlerden alakalı olanlar Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması'nın ilgili anlaşmalarına katılmak için gayret göstereceklerdir.

Madde 20

Belirli ürünlerin ithalatı üzerinde acil eylem

Bir EFTA Devleti veya Türkiye menşeli belli bir maddenin ithalatındaki artış:

(a) Diğer Taraf Devletin topraklarındaki benzer veya doğrudan rakip ürünlerin yerli üreticileri için ciddi zarara yol açan veya açması muhtemel, veya

(b) ekonominin herhangi bir sektöründe ciddi aksaklıklara veya bir bölgenin ekonomik durumunda ciddi bozulmalara neden olabilecek güçlüklerle yolaçan veya açması muhtemel

Miktarlarda veya koşullarda vuku bulmakta ise, bununla alakalı Taraf Devlet 23 üncü Madde'de yer alan koşullar altında ve belirlenen usullere göre uygun tedbirleri alabilir.

3788

24.3.1992

Madde 21

Reeksport ve ciddi kısıtlılık

6 ve 7 nci Madde'lerin hükümlere uyulması, bir üründe :

(1) Bu Anlaşmaya Taraf ihracatçı Devletin bahis konusu üründe kendisini ihracat miktar kısıtlamaları, ihracat vergileri veya eş etkili vergi ve resimler ile korumakta olduğu bir üçüncü ülkeye reeksporta yol açmakta ise; veya,

(2) İhracatçı Taraf Devlet için önem taşıyan bu üründe ciddi bir kısıtlığa veya kısıtlılık tehdidi-ne yol açmakta ise

ve yukarıda değinilen durumların bu Anlaşmaya Taraf İhracatçı Devlet için büyük güçlükler doğurması veya doğruacağa benzer görünmesi halinde, bu Taraf Devlet 23 üncü Madde'de yer alan koşullarda ve belirlenen usullere göre uygun tedbirleri alabilir.

Madde 22

Ödemeler dengesi güçlükleri

1. Bu Anlaşmaya Taraf bir Devlet ödemeler dengesi ile ilgili olarak güçlükler içinde olduğu veya ciddi güçlüklerle maruz kalmak tehdidi altında bulunduğu takdirde, 4 ve 7 nci Madde'lerin hükümlerinin uygulamasına sapma getirebilir ve 23 üncü Madde'de yer alan koşullarda ve belirlenen usullere göre uygun tedbirleri alabilir.

2. Anlaşmaya Taraf herhangi bir Devlet 1 inci paragrafta uyan her türlü tedbiri Ortak Komiteye bildirecek ve bunları, koşullar müsaade ettiği takdirde, yürürlüğe girmelerinden önce Ortak Komitenin incelemesine getirecektir.

3. Bu Anlaşmaya Taraf bir Devlet tarafından bu gibi önlemlerin uygulanması Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması'nın ilgili Maddelerinde öngörülen koşullara ve ödemeler Dengesi amaçlarıyla alınan Ticaret Tedbirleri hakkındaki 1979 tarihli GATT Deklarasyonu'na olduğu gibi, Tarafların Tarifeler ve Ticaret Hakkında Genel Anlaşma'nın şemsiyesi altında üzerinde anlaşmaya varacakları bu konuyla ilgili araçlara tabi olacaktır.

4. Ortak Komite, özellikle bu Anlaşmanın işleminde ciddi bir bozulmayı önlemek amacıyla durumu inceleme altında bulunduracaktır. Ortak Komite bu inceleme sırasında veya Taraf bir Devletin talebi üzerine, alınan tedbirlerin muhafazası ihtiyacını inceleyecektir.

Madde 23

Koruma tedbirlerini uygulama usulü

1. Bu Maddede belirlenen koruma tedbirlerini uygulama usulünü başlatmadan önce, bu Anlaşmaya Taraf Devletler aralarındaki her türlü görüş farklılığını doğrudan danışmalar yoluyla çözümlenmeye çalışacaklar ve bu konuda diğer Taraf Devletlere bilgi vereceklerdir.

2. 16 ila 22 inci Maddelerde belirlenen durumlarda koruma tedbirlerine başvurmayı düşünen Anlaşmaya Taraf bir Devlet bu konuda Ortak Komiteye süratle bildirimde bulunacaktır. İlgili Taraflar Ortak Komiteye tüm ilgili bilgileri verecekler ve olayı incelemesi için gerekli yardımı yapacaklardır. Ortak Komitede ortaklaşa kabul edilebilir bir çözüm bulmak amacıyla ilgili Taraflar arasında gecikmeksizin danışmalar yapılacaktır.

3. Konunun Ortak Komite'ye getirilmesini izleyen üç ay içinde bahis konusu Taraf Devlet itiraz olunan uygulamaya veya bildirim konusu güçlüklerle bir son vermediği takdirde veya bu konuda Ortak Komite'nin bir kararı bulunmaması halinde, ilgili Taraf Devlet duruma çare bulmak için gerekli gördüğü tedbirleri alabilir.

4. Alınan koruma tedbirlerin Ortak Komiteye derhal bildirilecektir. Bu tedbirler, kapsam-ları ve süreleri bakımından, uygulanmalarına yol açan durumu düzeltmek için kesin olarak gerekli olan ölçü içinde kalacaklar ve bahis konusu uygulama veya güçlüğün yol açtığı zararın ötesine taşmayacaklardır. bu Anlaşmanın işlemlerini en az ölçüde bozacak tedbirlere öncelik verilecektir. Bir EFTA Devletinin bir uygulamasına veya bir hususu yerine getirmemesine karşı Türkiye tarafından, veya Türkiye'nin bir uygulamasına veya bir hususu yerine getirmemesine karşı bir EFTA Devleti tarafından alınacak tedbirler sadece bu Devletle olan ticareti etkileyebilir.

5. Koruma tedbirleri, yumuşatılmaları, yerlerine başkalarının konması veya kaldırılmaları amacıyla Ortak Komite'de düzenli danışmalara konu olacaktır.

6. Derhal tedbir alınmasını gerektiren istisnai koşulların önceden danışmayı imkansız kıldığı, 19 ila 22 nci Maddelerdeki durumlarda, ilgili Taraf Devlet durumu düzeltmek için gerekli ihtiyati tedbirleri derhal uygulayabilir. Bu tedbirler vakit geçirilmeksizin Ortak Komiteye bildirilecek ve bu Anlaşmaya Taraf Devletler arasında Ortak Komite'de danışmalarda bulunulacaktır.

Madde 24

Güvenlik istisnaları

Bu Anlaşmada yer alan hükümlerden hiç biri bir Taraf Devletin:

- (a) kendi temel güvenlik çıkarlarına aykırı düşen bilgilerin açıklanmasını önlemek;
- (b) ve ayrıca temel güvenlik çıkarlarını korumak veya uluslararası vecibelerini veya ulusal politikalarını yerine getirmek için;
 - (i) silah, mühimmat ve harp malzemesi kaçakçılığı ve bir askeri kuruluşa malzeme tedariki amacıyla doğrudan doğruya veya dolaylı olarak başka mallar, malzemeler veya hizmetler kaçakçılığı ile ilgili olarak; veya
 - (ii) biyolojik ve kimyasal silahların, nükleer silahların veya diğer nükleer patlayıcı malzemelerin yayılmasının önlenmesi ile ilgili olarak; veya
 - (iii) harp veya diğer ciddi uluslararası gerilim zamanında gerekli gördüğü herhangi bir tedbiri almasını engellemeyecektir.

Madde 25

Ortak Komitenin kurulması

1. Bu Anlaşma ile, bu Anlaşmaya Taraf her bir Devletin içinde temsil edileceği bir Ortak Komite kurulmuştur. Ortak Komite bu Anlaşmanın idaresinden sorumlu olacak ve onun düzenli şekilde uygulanmasını sağlayacaktır.

2. Bu Anlaşmanın düzgün şekilde uygulanması amacıyla, Anlaşmaya Taraf Devletler bilgi değişiminde ve herhangi bir Tarafın talebi üzerine Ortak Komite içinde danışmalarda bulunacaklardır. Ortak Komite EFTA Devletleri ile Türkiye arasındaki ticaretteki engellerin daha da ileri derecede ortadan kaldırılması olanağını inceleme altında tutacaktır.

3788

24.3.1992

3. Ortak Komite 26 ncı Maddenin 3 üncü paragrafı uyarınca, bu Anlaşmada öngörülen hâllerde kararlar alacaktır. Diğer konularda Ortak Komite tavsiyelerde bulunabilir.

Madde 26

Ortak Komitenin usulleri

1. Bu Anlaşmanın düzgün bir şekilde uygulanması için, Ortak Komite gerekli olduğu her zaman uygun bir düzeyde, bununla birlikte yılda en az bir defa toplanacaktır. Bu Anlaşmaya Taraf her bir Devlet bir toplantı yapılmasını isteyebilir.

2. Ortak Komite müşterek mutabakat ile karar verecektir.

3. Bu Anlaşmaya Taraf bir Devletin Ortak Komitedeki temsilcisi bir kararı anayasal gereklerin tamamlanmasına bağlı olarak kabul ettiği takdirde, bu karar, içinde daha geç bir tarih belirtilmemiş ise, engelin kaldırıldığına bildirildiği tarihte yürürlüğe girecektir.

4. Ortak Komite, kendi çalışmalarına ilişkin usul kurallarını kabul edecek ve bu kurallar, diğerlerinin arasında, toplantı çağrılarının yapılması, Başkanın tayini ve görev süresine dair hükümler de içerecektir.

5. Ortak Komite görevlerini yerine getirmekte kendisine yardımcı olmaları için gerekli gördüğü ölçüde alt komiteler ve çalışma grupları kurulmasına karar verebilir.

Madde 27

Geliştirici hüküm

1. Bu Anlaşmaya Taraf bir Devlet bu Anlaşma tarafından kurulan ilişkileri Anlaşmanın kapsamadığı alanlara yaymak suretiyle geliştirmenin Anlaşmaya Taraf Devletlerin ekonomilerinin çıkarları bakımından yararlı olacağı görüşünü taşıdığı takdirde Taraf Devletlere gerekçeli bir talep sunacaktır.

Bu Anlaşmaya Taraf Devletler, Ortak Komiteye, bu talebi incelemesi ve yerinde görmesi halinde kendilerine tavsiyelerde bulunması talimatını verebilirler.

2. 1 inci paragraftaki usulün sonucu olarak ortaya çıkacak anlaşmalar işbu Anlaşmaya Taraf Devletlerin kendi usullerine göre onayına veya uygun bulma işlemine tabi olacaktır.

Madde 28

Tadilat

25 inci Maddenin 3 üncü paragrafında atıfta bulunulanlar dışında kalan ve Ortak Komite tarafından onaylanan Anlaşma tadilatı kabul için bu Anlaşmaya Taraf Devletlere sunulacak ve tüm Taraflarca kabul edildiği takdirde yürürlüğe girecektir. Kabul belgeleri depoziter Devlete tevdi olunacaktır.

Madde 29

Protokoller ve Ekler

Bu Anlaşmanın A, B ve C Protokolleri ile I ile XI sayılı Ekleri işbu Anlaşmanın ayrılmaz parçasını oluşturur. Ortak Komite Protokolleri ve Ekleri tadil etmeyi kararlaştırabilir.

3788

24.3.1992

Madde 30

Başka Anlaşmalar tarafından düzenlenen ticaret ilişkileri

İşbu Anlaşma, kendisinin getirmekte olduğu ticaret rejimini ve özellikle menşe kuralları ile ilgili hükümleri olumsuz şekilde etkilemedikleri ölçüde, gümrük birliklerinin, serbest ticaret bölgelerinin muhafazasına veya kurulmasına veya sınır ticareti için düzenlemelere gidilmesine engel teşkil etmeyecektir.

Madde 31

Ülkesel uygulanma

Bu Anlaşma Taraf Devletlerin ülkelerinde uygulanacaktır.

Madde 32

Katılma

1. Avrupa Serbest Ticaret Birliğine üye her Devlet, Ortak Komite katılmasını onaylamaya karar verdiği takdirde, bu kararda belirtilen hükümler ve koşullar altında bu Anlaşmaya katılabilir. Katılma belgesi depoziter Devlete tevdi olunacaktır.

2. Katılan bir Devlet bakımından bu Anlaşma, bu Devletin katılma belgesini tevdiini izleyen üçüncü ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

Madde 33

Çekilme ve sona erme

1. Her Taraf Devlet bu Anlaşmadan depoziter Devlete yazılı bir bildirimde bulunmak koşuluyla çekilebilir. Çekilme bildirimini depoziter Devlet tarafından alındığı tarihten altı ay sonra geçerli olacaktır.

2. Türkiye'nin çekilmesi halinde Anlaşma bildirim dönemi nihayetinde, bütün EFTA Devletlerinin çekilmesi halinde Anlaşma en sonuncu bildirim dönemi nihayetinde sona erecektir.

3. Avrupa Serbest Ticaret Birliğini kuran Sözleşmeden çekilen herhangi bir EFTA Devletin işbu Anlaşmaya Taraf bir Devlet olma durumu bahis konusu çekilmenin hüküm kazandığı gün itibariyle, "ipso facto" sona erer.

Madde 34

Yürürlüğe giriş

1. Bütün İmzacı Devletlerin onay veya kabul belgelerini depoziter Devlete tevdi etmiş olmaları koşulu ile işbu Anlaşma 1 Nisan 1992 tarihinde yürürlüğe girecektir.

2. Bu Anlaşmanın birinci paragraf hükmüne uygun olarak yürürlüğe girmemiş olması ve Türkiye'nin onay veya kabul belgesini tevdi etmiş bulunması halinde, böyle bir belgeyi tevdi etmiş olan İmzacı Devletlerin temsilcileri 1 Mayıs 1992 tarihinden önce biraraya gelecekler ve bu Devletler bakımından Anlaşmanın ne zaman yürürlüğe gireceğine karar verebileceklerdir. Böyle bir karar alınmadığı sürece, müteakip herhangi bir İmzacı Devletin kendi belgesini tevdi etmesini takip eden 30 günden daha geç olmamak kaydıyla aynı amaçla bir toplantı yapılacaktır.

2. Onay veya kabul belgesini yukarıda 2 nci paragrafta değinilen toplantıdan sonra tevdi eden İmzacı bir Devlet bakımından bu Anlaşma, belgesinin depoziter Devlete tevdiini izleyen ikinci ayın ilk günü, ancak 2 nci paragraf uyarınca kararlaştırılan tarihten önce olmamak üzere, yürürlüğe girecektir.

3788

24.3.1992

Madde 35

Depoziter

Depoziter Devlet olarak hareket eden İsveç Hükümeti, bu Anlaşmayı imzalayan veya Anlaşmaya katılan bütün Devletlere her türlü onay, kabul veya katılma belgesinin tevdi, bu Anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihi, bu Anlaşma ile ilgili her türlü belge ve bildirim hakkında bildirimde bulunacaktır.

Bunun kanıtı olarak aşağıda imzaları bulunan tam yetkili temsilciler işbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

10 Aralık 1991 tarihinde, Cenevre'de, depoziter Devlet olarak İsveç Hükümetine tevdi olunan İngilizce tek bir orijinal nüsha olarak düzenlenmiştir. Depoziter Devlet tüm İmzacı Devletlere ve bu Anlaşmaya katılacak Devletlere Anlaşmanın onaylı örneklerini iletacaktır.

Avusturya Cumhuriyeti Adına
Alois Mock

Finlandiya Cumhuriyeti Adına
Pertti Salolainen

Lihtenştayn Prensiği Adına
Hans Brunhart

İsveç Krallığı Adına
Ulf Dinkelspiel

Türkiye Cumhuriyeti Adına
Tansu Çiller

İzlanda Cumhuriyeti Adına
Jon Baldvin Hannibahsson

Norveç Krallığı Adına
Bjorn Tore Godal

İsviçre Konfederasyonu Adına
Delamuraz

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
5	47	169
8	59	249
	60	519, 523:527

I - Gerekçeli 56 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 60 ıncı Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret ve Dışişleri Komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/360